

Obravnava glavobola pri nevrologu

Igor Rigler

TEDEN
MOŽGANOV
2019

NA
PRAGU
BOLEČINE



Univerza v Ljubljani
Fakulteta za matematiko in fiziko

SPECIALISTIČNA ORDINACIJA ZA

ULTRAZVOK

Mojca veri Mitterer, dr. med.
spécialiste radiologie

APOTEKA

MIKLAVŽ



NOVARTIS

Thomy F. E.

Janssen



VZAJEMNA
zdravstvena zavarovalnica

THE
DANA
FOUNDATION

FENS

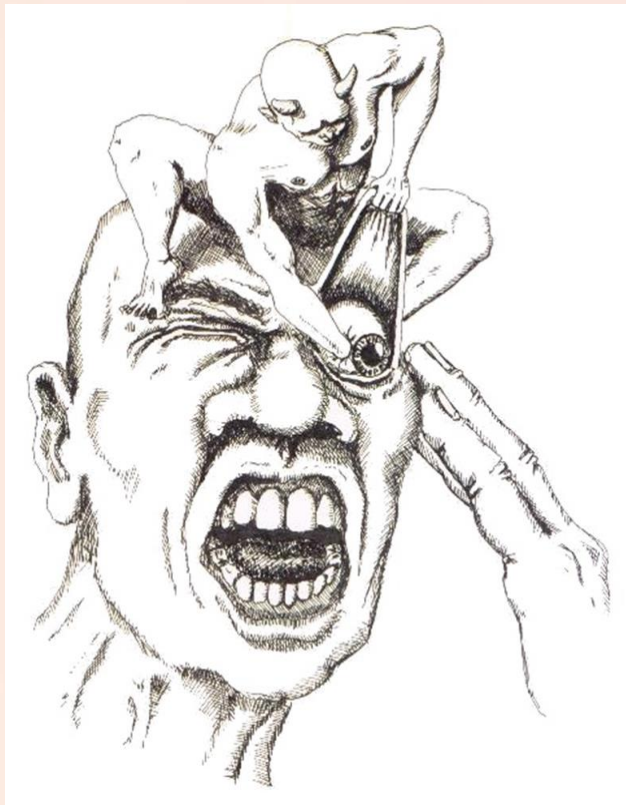
Federation of
European
Neuroscience
Societies

FIVIA kino

videolectures.net
exchange ideas & share knowledge

ZRC SAZU

Obravnava glavobola pri nevrologu



Igor Rigler

Univerzitetni klinični center Ljubljana
Nevrološka klinika

SUN – Služba za urgentno nevrologijo
Zaloška c. 2, 1525 LJUBLJANA

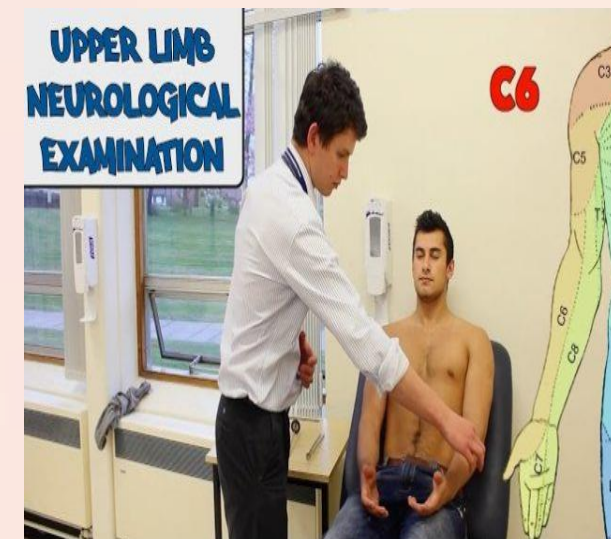
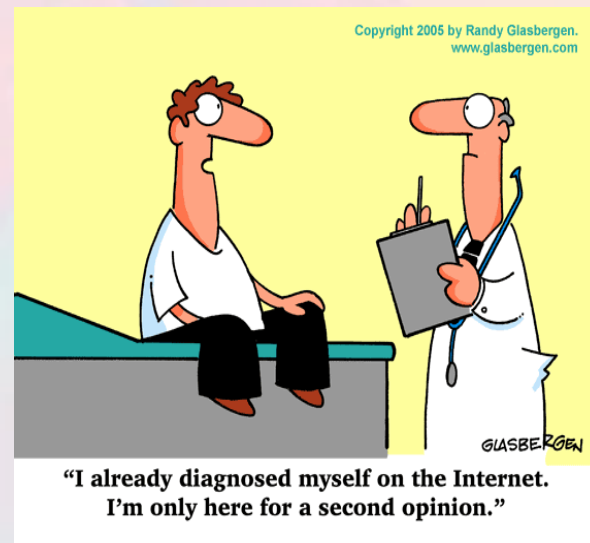


Primarni in sekundarni glavobol

- Primarni glavoboli so tisti, ki se ne pojavljajo kot simptom drugih bolezni.
- Vzrokov za te glavobole bodisi ne poznamo ali pa so zelo subtilni.
- Najpogostejše oblike:
 - **Migrena**
 - **Tenzijski glavobol**
 - **Glavobol v rafalih**
 - Hemikranija
 - Primarni koitalni glavobol
 - Primarni zbadajoči glavobol
- Sekundarni glavoboli so tisti, ki se pojavijo kot simptom druge bolezni v predelu glave.
- Vzrok za sekundarni glavobol načeloma zlahka opredelimo z ustrezno diagnostiko.
- Najpogostejše oblike:
 - Možganski tumor
 - Meningitis
 - Sinusitis
 - Disekcija žile
 - Možganska krvavitev
 - Tromboza možganskih ven
 - Previsok ali prenizek lobanjski tlak...

Kako ločimo primarni in sekundarni glavobol?

- Z anamnezo analiziramo vzorec **simptomov – težav, ki jih pacient pove.**
- Z nevrološkim pregledom iščemo **nevrološke znake – odstopanja od normale, ki ji potrdi zdravnik.**
- S slikovnimi preiskavami iščemo strukturne spremembe v predelu glave in vratu.
- Z laboratorijskimi testi opredeljujemo sistemske bolezni, ki lahko povzročajo glavobol.
- Nobena od navedenih preiskav ni 100% zanesljiva!



Poenostavljen algoritem razmišljanja nevrologa

POMOČ PRI ODLOČANJU O NAPOTITVI NA NUJNI CT GLAVE

KLINIČNA NAJDBA	ŠTEVILO TOČK
NEVROLOŠKI IZPAD SIMPTOM ALI ZNAK MOTNJE GIBANJA, ZAZNAVE, GOVORA	2
SPREMENJENO MENTALNO STANJE PREHODNA ALI TRAJNA KVALITATIVNA ALI KVANTITATIVNA MOTNJA ZAVESTI	1
MOTENO STRJEVANJE KRVI IATORGENO ALI BOLEZENSKO	1
ZNANA MALIGNA BOLEZEN	1
SLABOST ALI BRUHANJE	1
STAROST NAD 55 LET	1

98% BOLNIKOV S PATOLOŠKIM CT GLAVE JE IMELO SKUPNO ŠTEVILO TOČK $\geq 2^*$

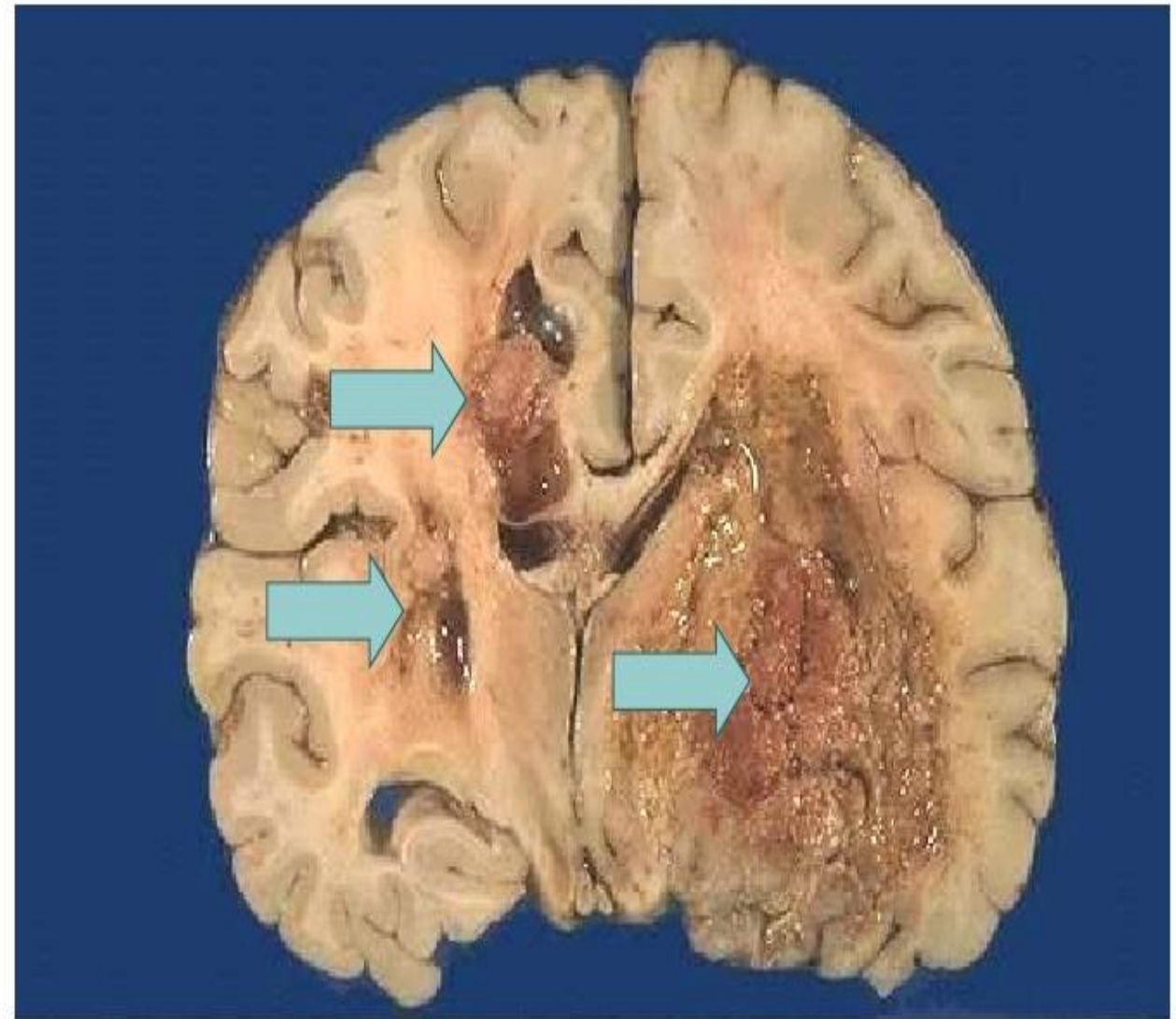
CT GLAVE JE INDICIRAN TUDI PRI VSEH NENADNIH GLAVOBOLIH (ZAČETEK V TRENUTKU)



Klinični primer

- 51-letni moški prihaja zaradi 14 dni trajajočega senčnega glavobola, ki se stopnjuje.
- Prej nikoli ni imel glavobolov.
- Žena pove, da mu zadnje dni predmeti padajo iz leve roke in da se zaletava v podboje vrat na levi strani.
- Ob pregledu zanemarja levo stran telesa, ne vidi leve polovice vidnega polja, leva uda sta šibka, nespretna, pri hoji z levo nogo šepa.
- Slikanje glave pokaže maligni tumor desne možganske hemisfere.

Sekundarni glavobol zaradi možganskega tumorja



Najpogostejši primarni glavoboli v nevrološki ambulanti

1. Migrena in številne njene
podoblike

2. Tenzijski glavobol

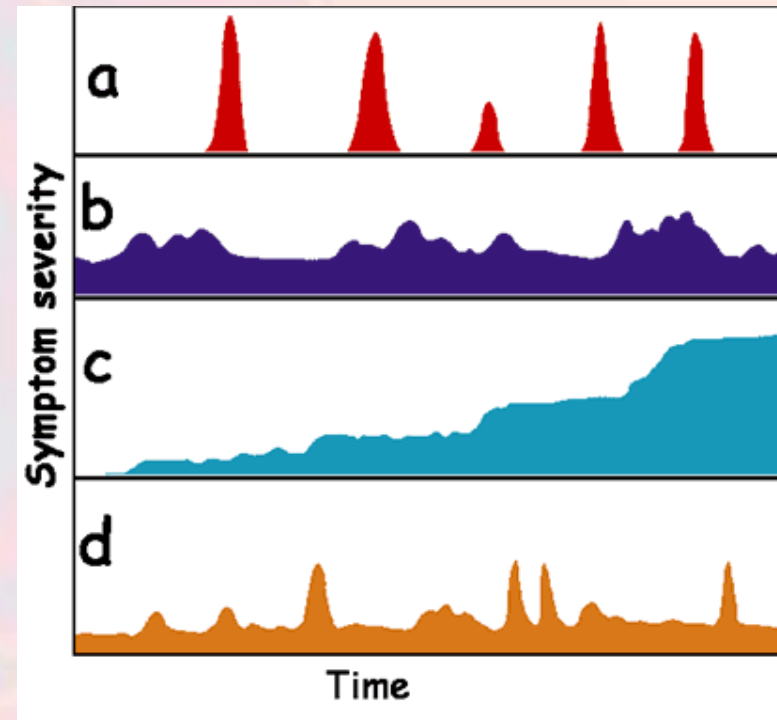
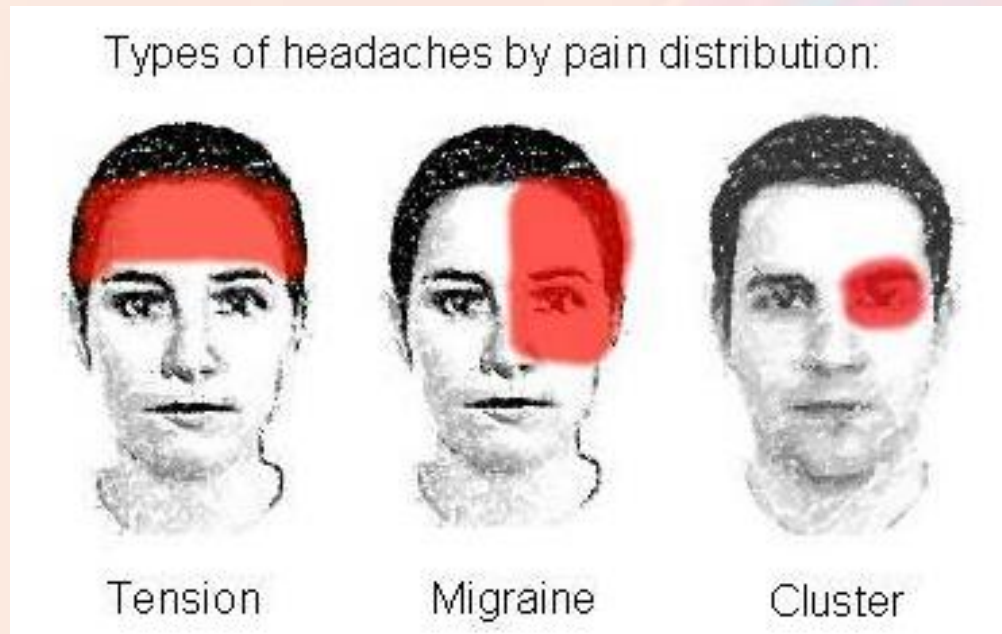
3. Glavobol v rafalih

4. Trigeminalna nevralgija

5. Glavobol zaradi zlorabe
analgetikov



Prepoznavna različnih glavobolov

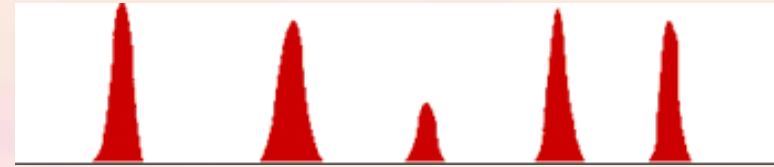


Bistvena je detektivska anamneza o vzorcu in lokaciji pojavljanja glavobola.

Preiskave, meritve in klinični status so sekundarnega pomena.

Migrena

- Epizodni glavobol, ki se **pojavlja v intervalih, ki trajajo nekaj ur ali dni.**
- Frekvenca od večkrat mesečno do nekajkrat letno.
- Jakost je običajno **zmerna do huda.**
- Bolečina se pojavlja **kjerkoli v predelu glave in vratu.**
- **Spremljajoči sistemski simptomi:** slabost, bruhanje, prebavne motnje, občutek izčrpanosti, fotofobija, fonofobija.



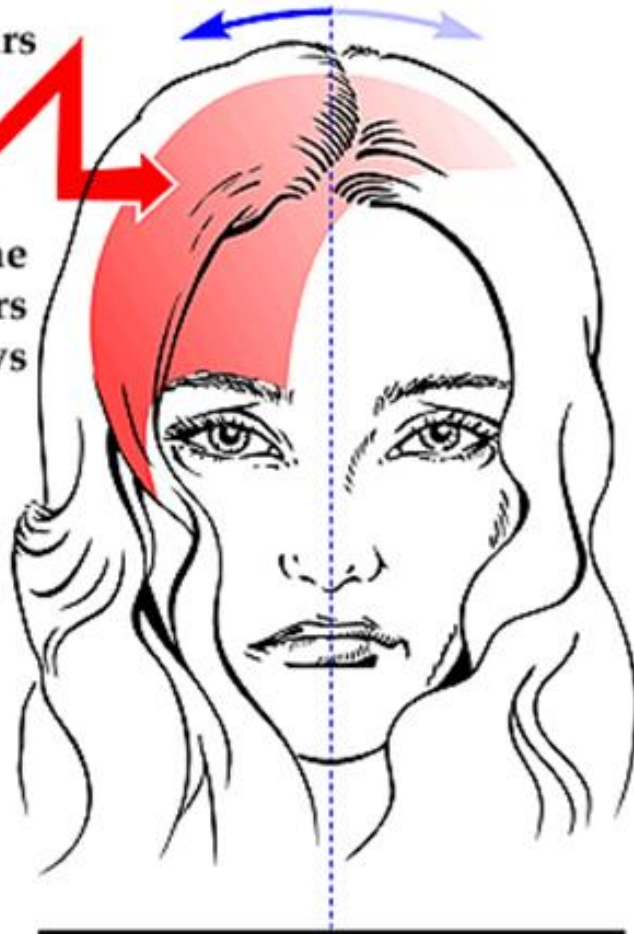
Pain culminates after 1 to 2 hours



The intense headache lasts from hours up to several days

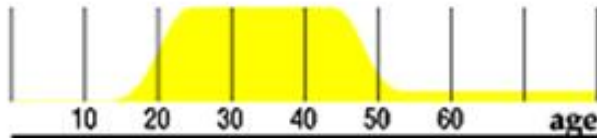


Aura
Photophobia, Phonophobia

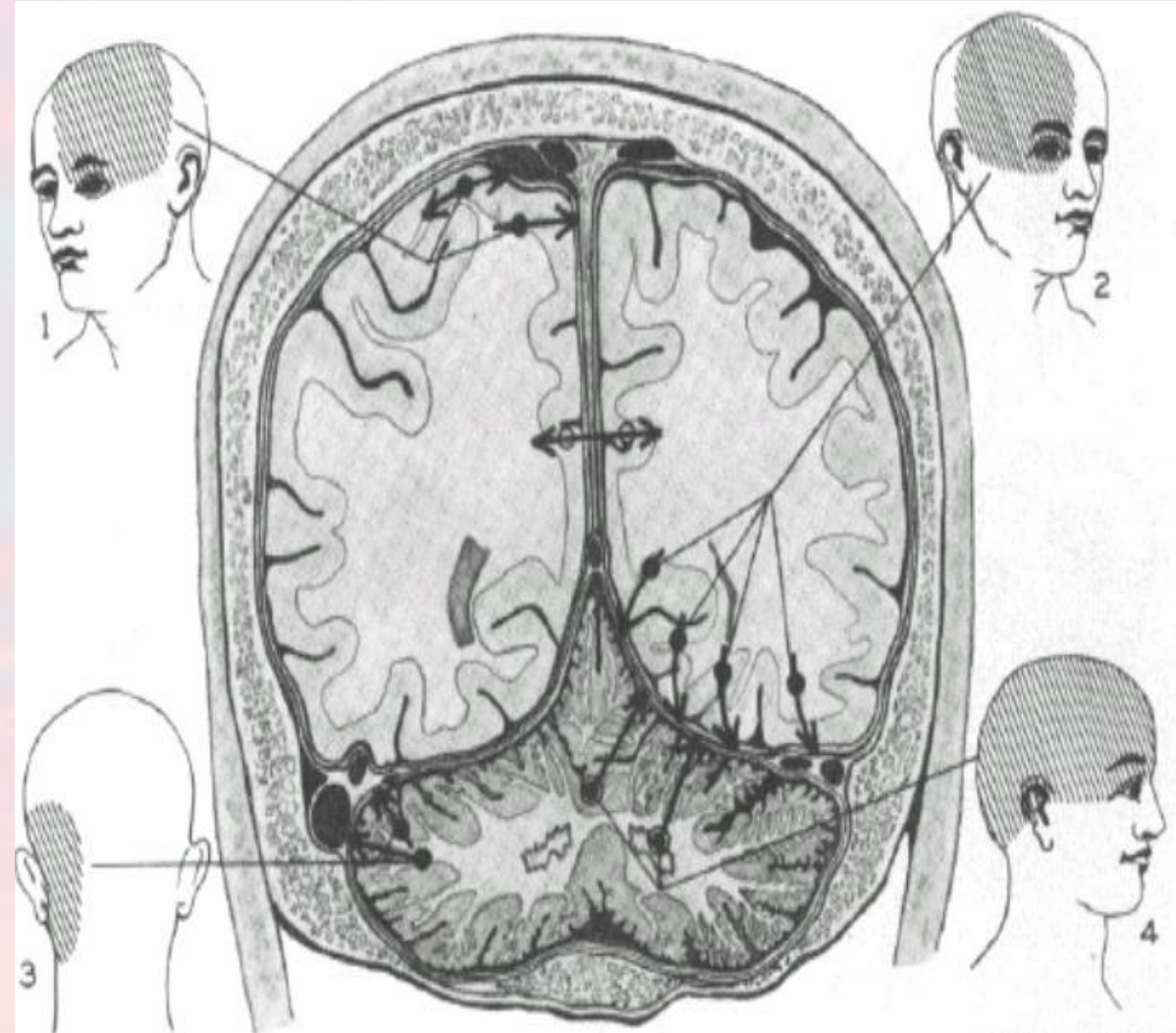
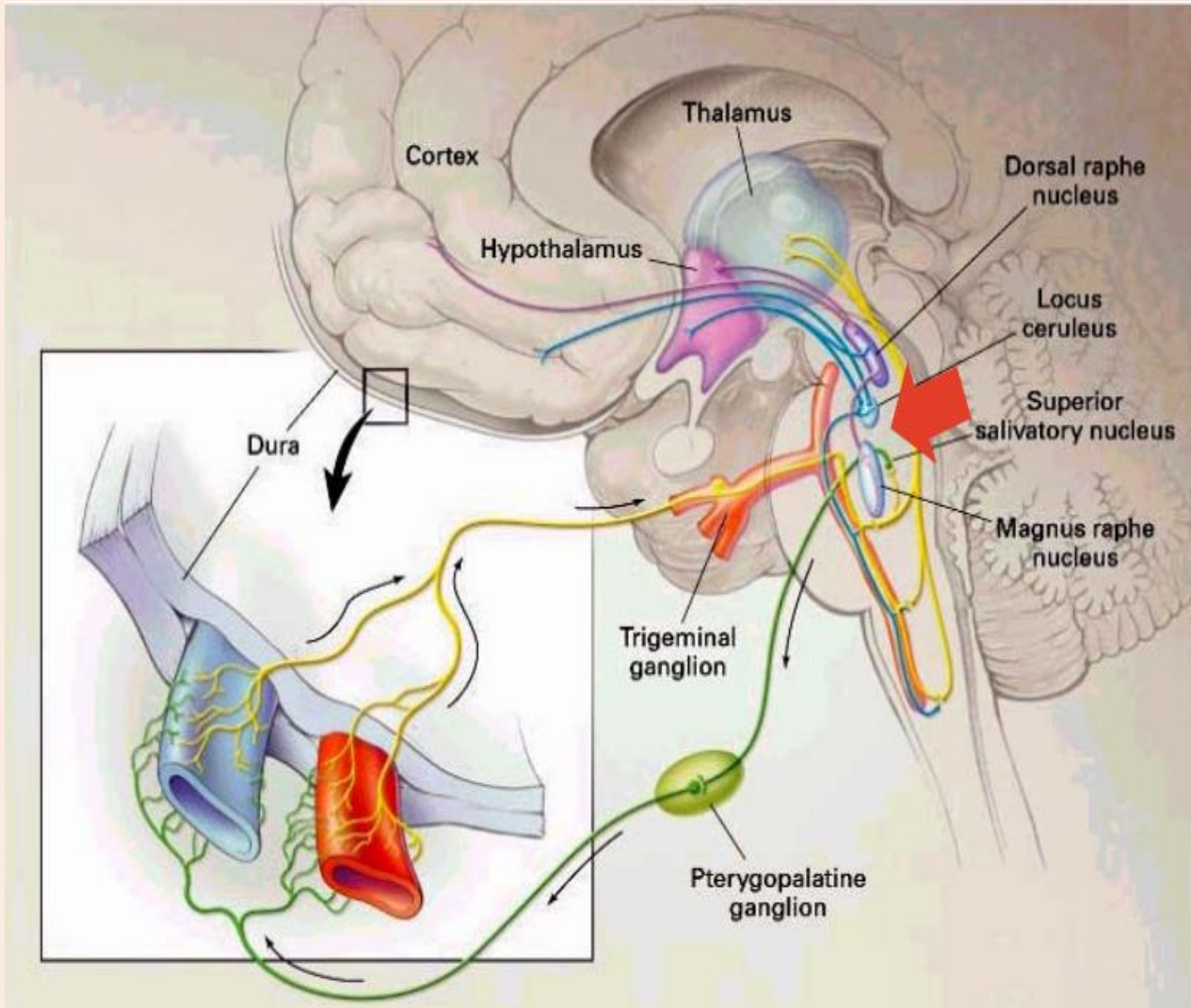


	June	July
Sun	4 11 18 25	2 9 16 23 30
Mon	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Tue	6 13 20 27	4 11 18 25
Wed	7 14 21 28	5 12 19 26
Thu	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Fri	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Sat	3 10 17 24	1 8 15 22 29

Time interval:
from days up to month.



Teorija o mehanizmu nastanka migrene

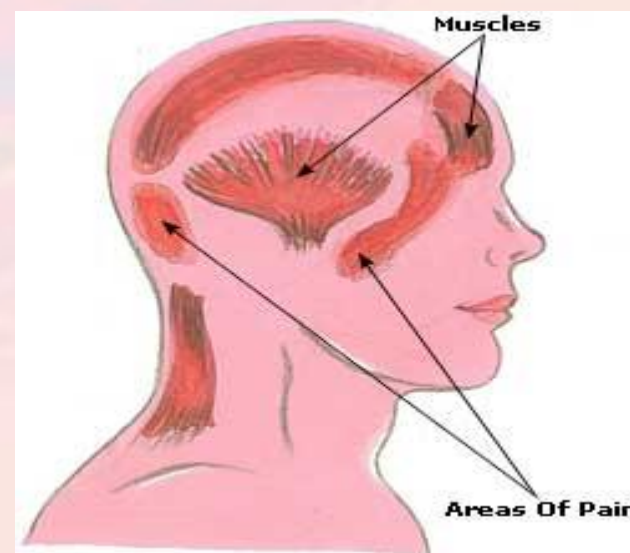


Tenzijski glavobol

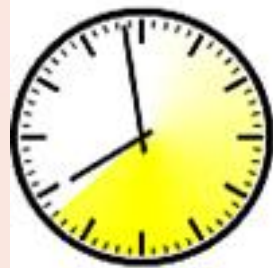
- Najpogostejša oblika glavobola, ki ga imamo občasno vsi.
- Redko vzrok takšnim težavam, da bi zaradi njega obiskali zdravnika.
- Močnejše izražen in moteč predvsem kot sekundarni simptom razpoloženjske motnje ali po poškodbah glave.



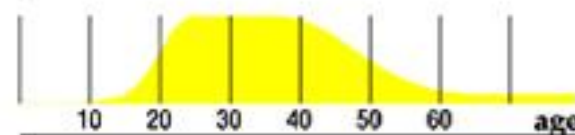
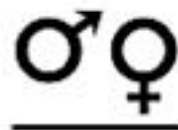
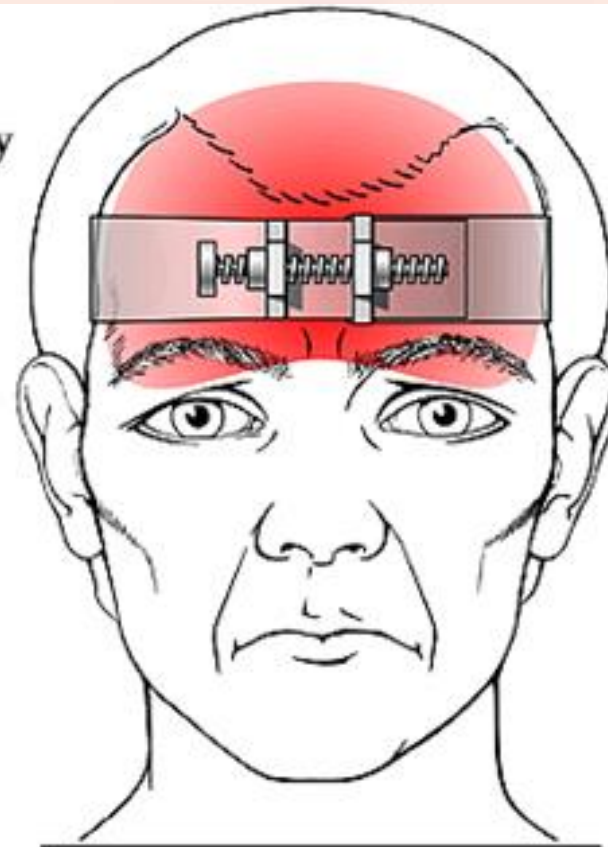
- Trajajo od nekaj ur do več dni.
- Pogosteje so kronični.
- Epizodni vzorec ni tako izražen, kot je pri migreni.



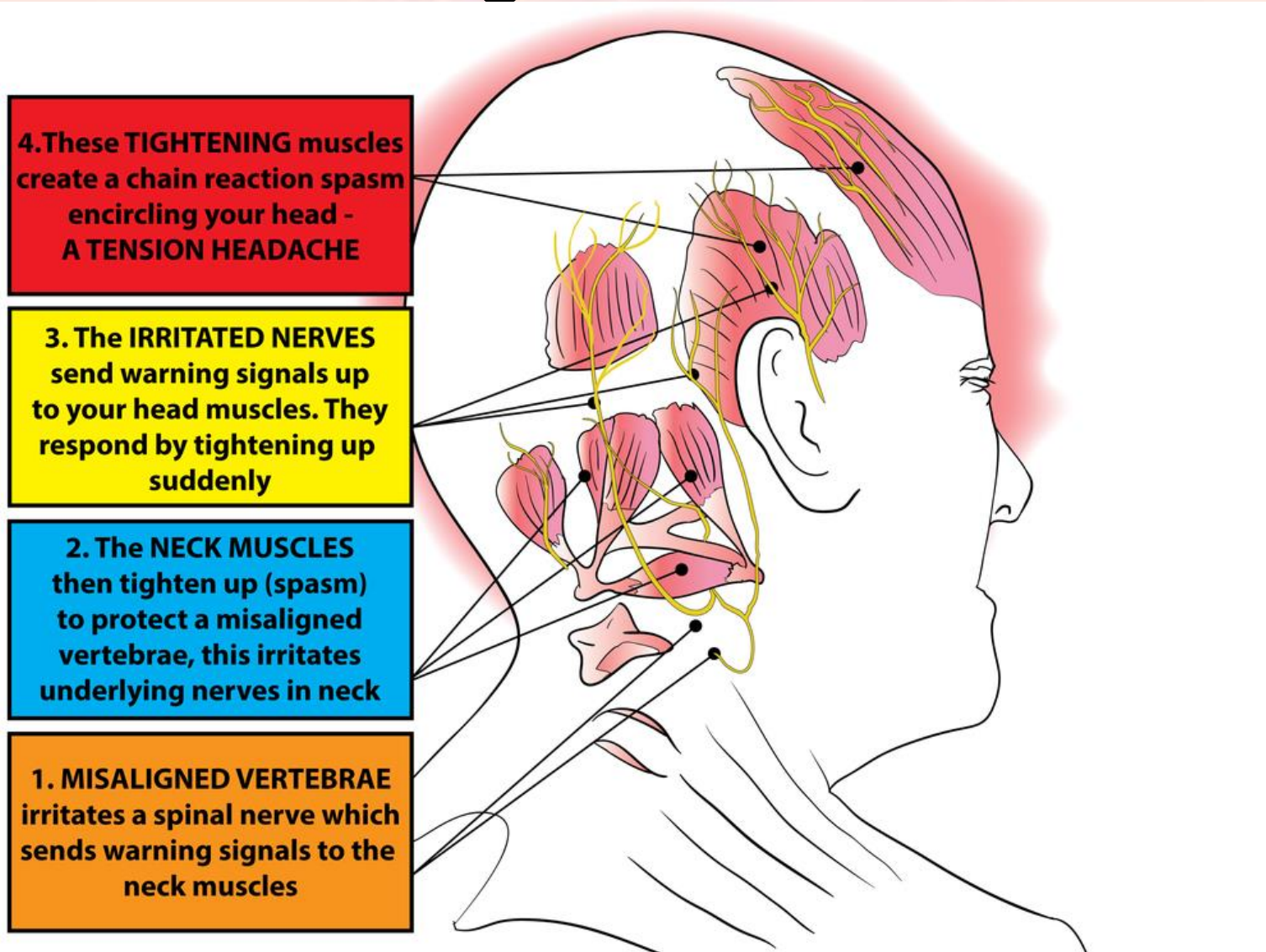
Starting often in the morning,
then worsening during the day



	June	July
chronic		
Sun	4 11 18 25	2 9 16 23 30
Mon	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Tue	6 13 20 27	4 11 18 25
Wed	7 14 21 28	5 12 19 26
Thu	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Fri	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Sat	3 10 17 24	1 8 15 22 29
episodic		
Sun	4 11 18 25	2 9 16 23 30
Mon	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Tue	6 13 20 27	4 11 18 25
Wed	7 14 21 28	5 12 19 26
Thu	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Fri	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Sat	3 10 17 24	1 8 15 22 29



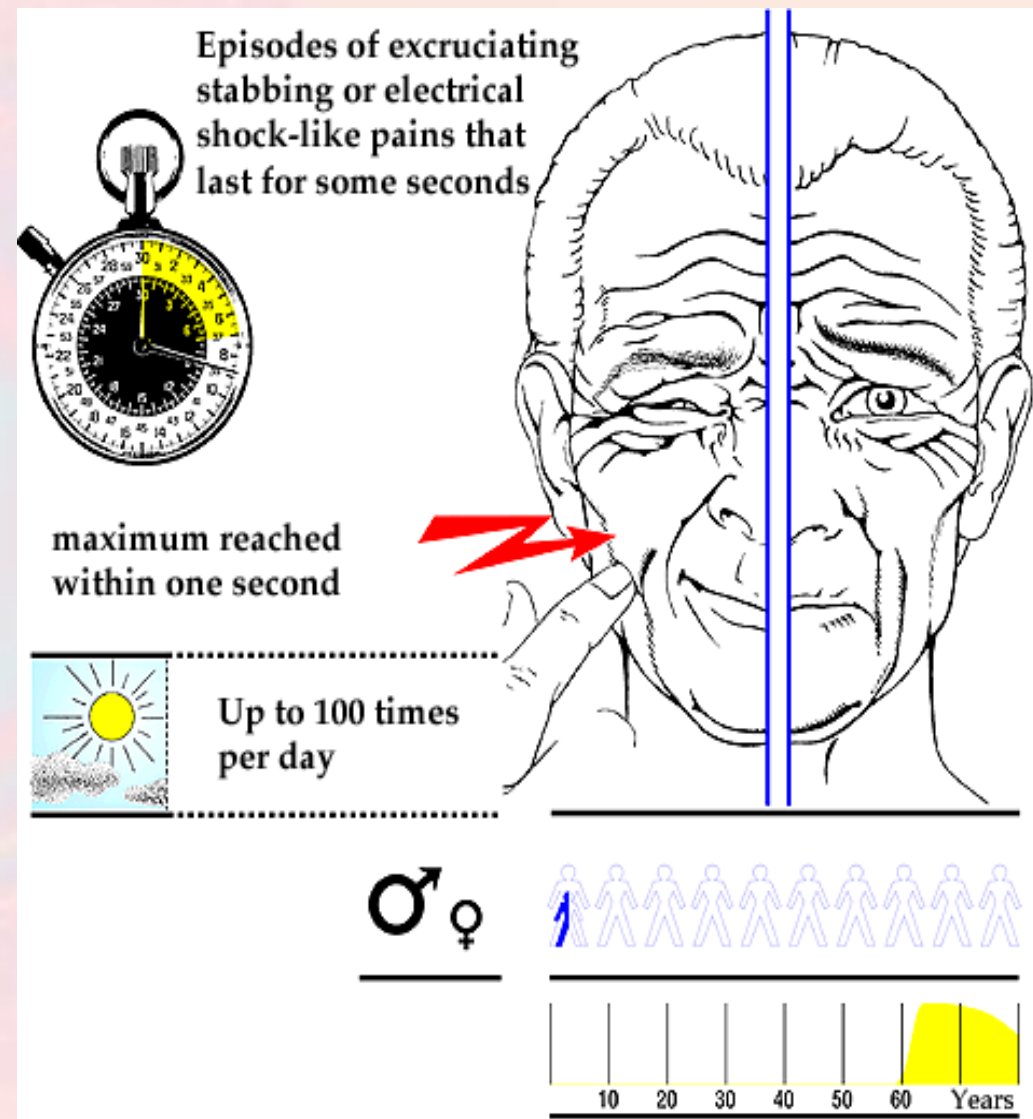
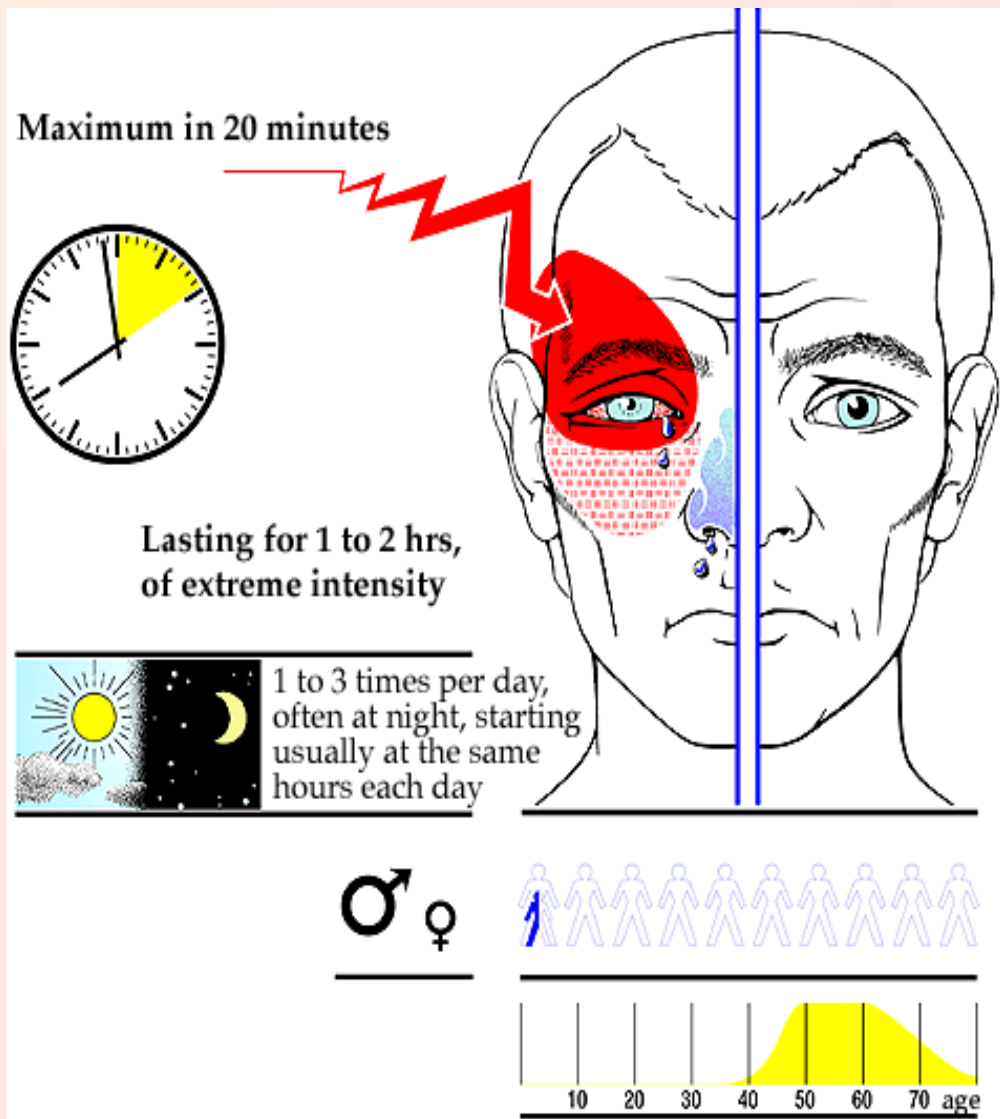
Teorija o mehanizmu tenzijskega glavobola



Glavobol v rafalih/trigeminalna nevralgija

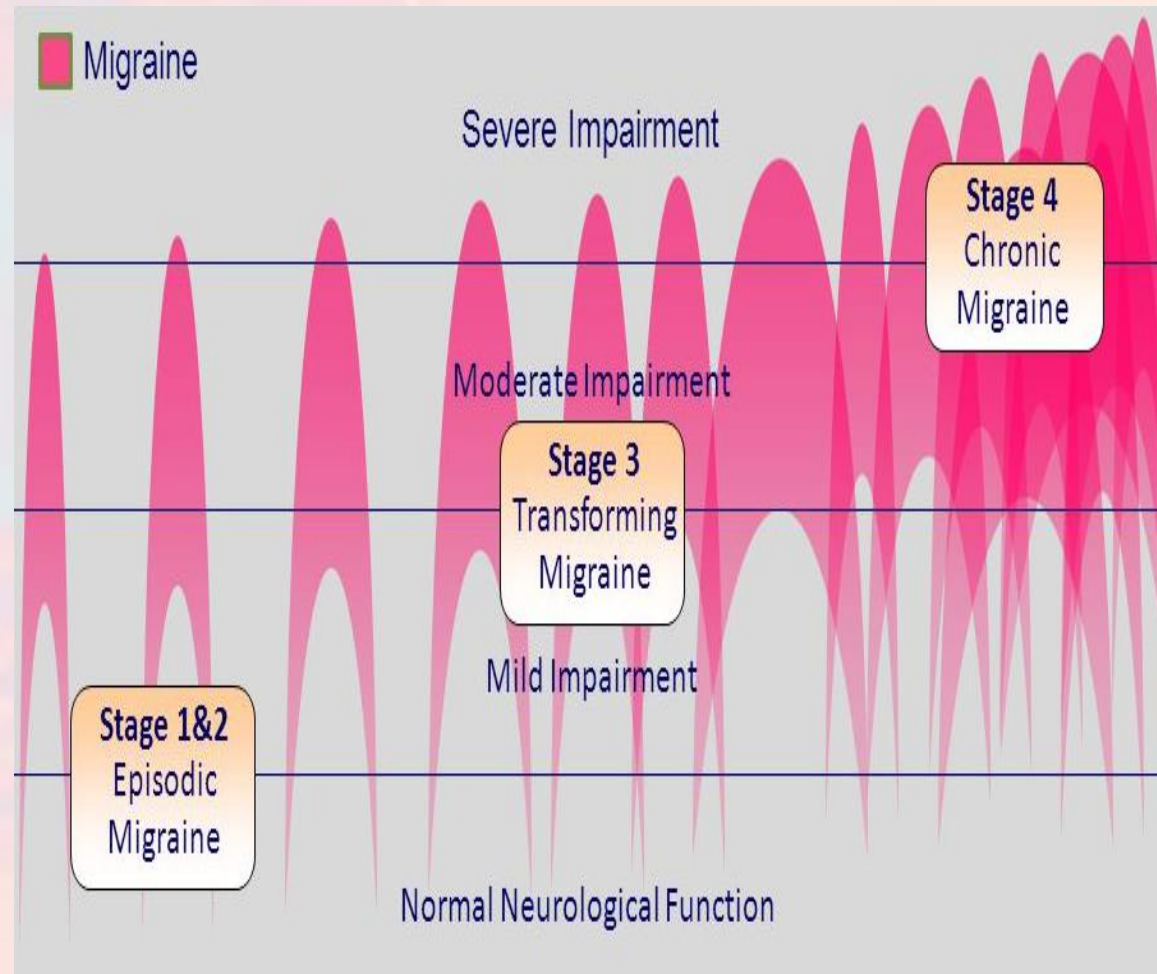
- Oba glavobola nastaneta zaradi hiperaktivnosti trigeminalnega živca.
- Vzorec simptomov povsem drugačen kot pri drugih glavobolih.
- **Glavobol v rafalih:** moški; kadilci; boleče, rdeče, solzno oko; traja okoli 1 ure; pojavi se 1x na dan, običajno ponoči.
- **Trigeminalna nevralgija:** starejši; električni sunki bolečine v maksilo in ali mandibulo; sprožen s pritiskom/premikom v predelu obraza.





Glavobol zaradi zlorabe analgetikov

- Običajno se pojavi pri bolnikih z migreno, ki prekomerno uživajo analgetike za lajšanje pogostih epizodnih glavobolov.
- Prekomerna uporaba analgetikov viša frekvenco in jakost migren.
- Zdravimo z zmanjšanjem količine zaužitih analgetikov in uvedbo terapije, ki preprečuje nastanek migren.



Zdravljenje

- Pred uvedbo zdravil je potrebno zmanjšati izpostavljenost sprožilnim dejavnikom.
- **Sprožilni dejavniki pri migreni:** hormonska kontracepcija, nereden ritem spanja, prekomerna ali premajhna rekreacija, določena prehrana.
- **Sprožilni dejavniki pri tenzijskem glavobolu:** stres, depresija, nepravilna drža, pomanjkanje spanja, sproščanje napetih mišic.
- Terapija z zdravili:
 - **simptomatska:** običajni analgetiki in triptani, ki blažijo bolečine
 - **preventivna:** nevromodulatorji, kot so propranolol, topiramid in amitriptilin, preprečujejo jakost in frekvenco glavobolov v prihodnje

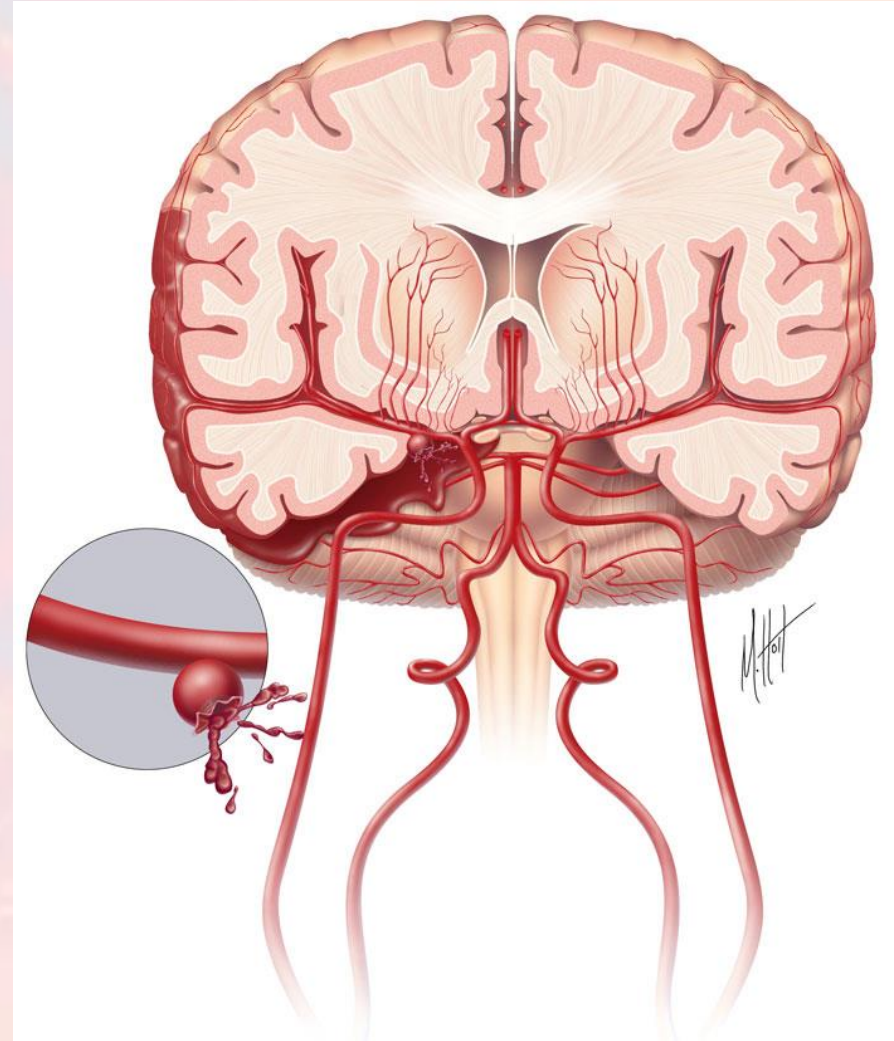
Kateri podatki v anamnezi najbolj vzbuja sum na sekundarni glavobol?

- Stalno trajanje, brez premora ali intervalov.
- Nenaden nastanek, v nekaj sekundah.
- Slabost, bruhanje.
- Novonastali glavobol, ki se pojavi prvič v življenju.
- Poslabšanje ob kašlju.
- Nočno prebujanje zaradi glavobola.
- Žariščni nevrološki simptom in/ali psihoorganska spremenjenost.

Najpogosteje spregledan sekundarni glavobol:

Subarahnoidna krvavitev (SAK)

V večini primerov posledica razpoka anevrizme



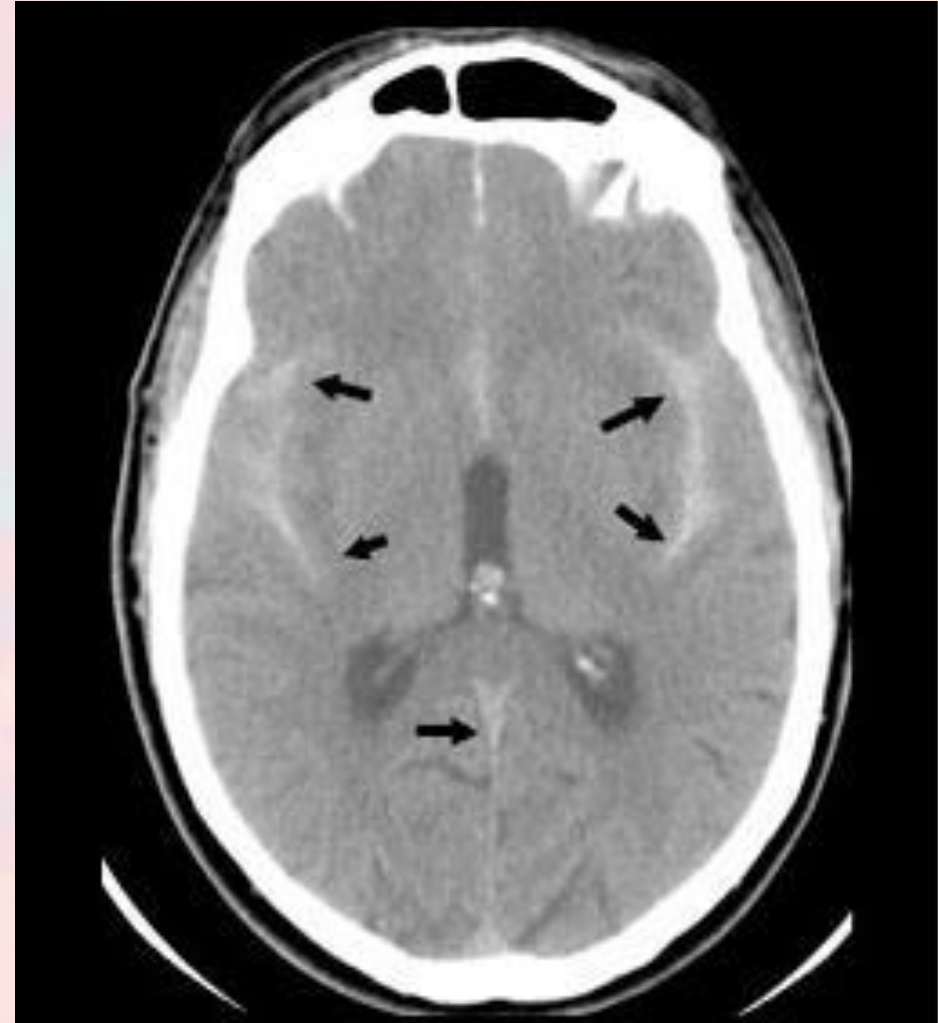
Anevrizma v živo



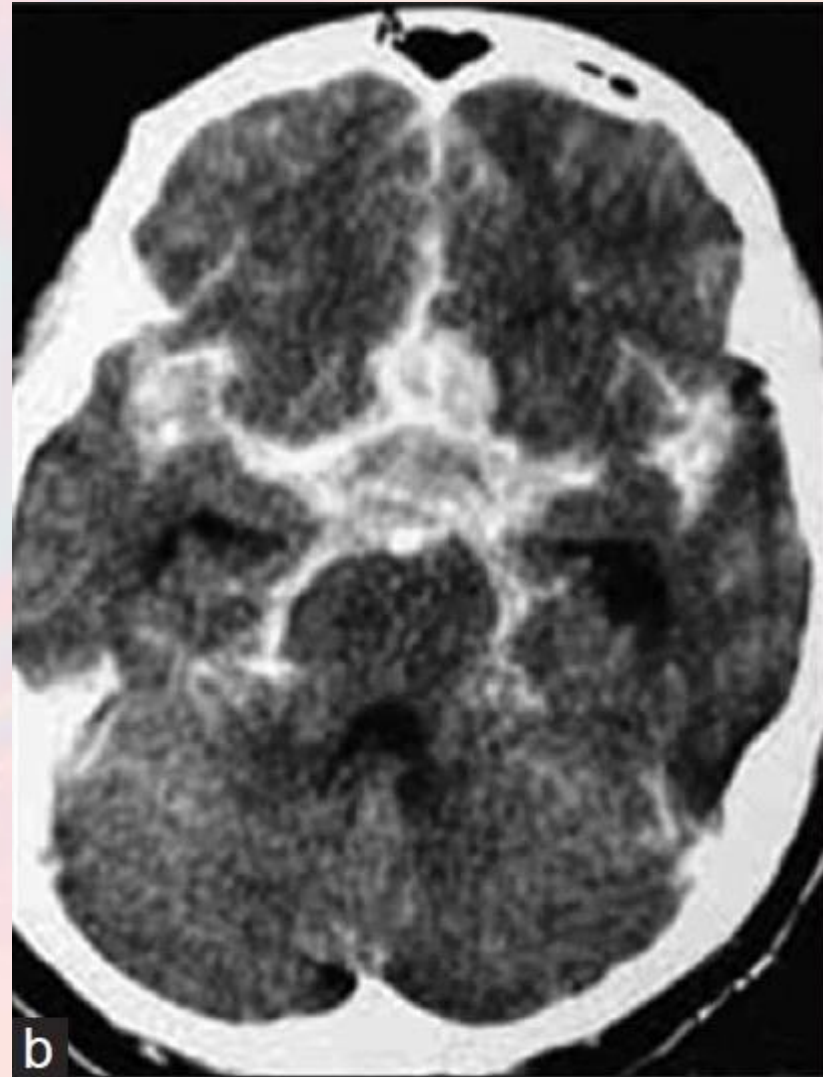
Anamneza = nenaden, hud
glavobol



Blaga do zmerna SAK



Huda SAK



Jemanje anamneze

- Je bistveno pri opredeljevanju suma na blago SAK.
- Pogovor s strani zdravnika ne sme biti pasiven, ampak aktiven.
- V zgodbi iščemo elemente za »nenaden, hud glavobol«.
- Bolnik mora »pikolovsko« opisati, kako se je glavobol začel.
- Med jemanjem anamneze je včasih potrebno bolnika večkrat prekiniti ali mu večkrat ponoviti ista vprašanja.

Opisi glavobola 1

- »Gledal sem televizijo, pritisnil sem gumb na daljinskem upravljaljancu, ko me je nenadoma zbolelo v glavi.«
- »Odpravil sem se na stranišče na veliko potrebo, napel in začutil hudo bolečino v zatilju.«
- »Sklonila sem se, da bi se zavezala vezalke, nato pa me je tako usekalo v glavi, da sem padla po tleh.«

Opisi glavobola 2

- »Tuširal sem se, padlo mi je milo, pobral sem ga, nato sem vstal, segel po tušu, ko me je tako zbolelo v glavi, da sem se prenehal tuširati.«
- »Potapljala sem se in izravnala tlak v ušesu. Takrat me je močno zbolela glava. Komaj sem prišla na površje. Takrat sem začela neustavljivo bruhati.«



Hvala za pozornost!